Сказ (Rabies)

Сказ — це...

... гостре інфекційне захворювання вірусної природи, що розвивається внаслідок укусу або ослинення хворою твариною, перебігає по типу енцефаломієліту, що призводить до смерті, проявами різкого збудження рухових центрів, судорогами м'язів глотки і дихальних м'язів з наступним їх паралічом, слинотечею.

Етіологія

Збудником є вірус, що належить до родини Rhabdovirideae.

Розрізняють 2 типи віруса:

- Вуличний (циркулює у природі серед тварин);
- Фіксований (існує в лабораторіях).

Вірус нестійкий у зовнішньому середовищі — під дією висушування ультрафіолетовими променями гине за 5-10 хв., але тривалий час може зберігатися при низькій температурі.

Епідеміологія

- Основним джерелом збудника є дикі тварини (вовки, лисиці, кажани).
- Другорядними джерелами є собаки, кішки і навіть свійські тварини (ВРХ, МРХ, коні, свині, і т. д.).
- Зараження людини від людини можливе в крайньому випадку.

Механізм передачі контактний — при укусах, ослиненні травмованої шкіри або цілих слизових оболонок.

Патогенез

- Збудник проникає в нервові волокна і по періневральному простору рухається до ЦНС. Розмножується в нервових клітинах, викликаючи процес збудження. В клітинах утворюються специфічні гранульоми — тільця Бабиша-Негрі.

Клініка

Інкубаційний період від 10 днів до 6 місяців, але може продовжуватися до 1 року. Він залежить від місця укусу і величини рани.

Захворювання перебігає в 3 стадії:

- Передвісники — 1-2 дні;
- Збудження — 2-3 дні;
- Паралічі — до 1 доби.

Стадія провісників

Хвороба розпочинається з неприємних відчуттів в місці укусу, навіть якщо рана вже давно зажила.

З'являється припухлість, почервоніння, тягнучий біль, свербіж, часто з'являються значні місцеві запальні явища.

- Одночасно з'являються ознаки порушення психіки:

головний біль, шум у вухах, немотивований страх, тривога, туга, депресія, іноді дратівливість, хворий замкнутий, апатичний, відмовляється від їжі, сон із страхітливими сновидіннями, температура підвищуєть до субфебрильної.

Такий стан продовжується 1-3 дні. Потім депресія і апатія змінюється на занепокоєння, частішає пульс, дихання — настає стадія збудження, яка характеризується підвищеною рефлекторною збудливістю.

Характерною ознакою є гідрофобія, при спробі пити виникають болючі спастичні скорочення глотки і допомога дихальних м'язів.

Стадія збудження

- У частини хворих виникають інші фобії: аерофобія, акустикофобія і т. д. Спазм може виникати на будь-який подразник.

Обличчя хворого виражає страх і страждання, зіниці розширені, погляд фіксується на одній точці, значна тахікардія, з'являється інтенсивна слинотеча, потовиділення.

На висоті нападу з'являється психо-моторне збудження — напади буйності, сказу, з лютими та агресивними діями (рвати, кусати, ламати). Свідомість потьмарена, слухові і зорові галюцинації. Напад триває від декількох секунд до декількох хвилин. В період одного з нападів можлива зупинка серця. В період між нападами свідомість прояснюється, хворі стають балакучі, вибачабться, відповідають на запитання. Період збудження триває 2-3 дні.

Стадія паралічів

Якщо не наступила смерть під час одного з нападів, то наступає стадія паралічів. У хворого знижується рухова і чутлива функція, припиняються судоми. Хворий може їсти й пити, але слинотеча продовжується. Хворі вважають цей стан одужанням, але у них висока температура — до 40-41*С, різко знижується АТ і без тривалої агонії наступає смерть. Тривалість цієї стадії до 1 доби.

Діагностика

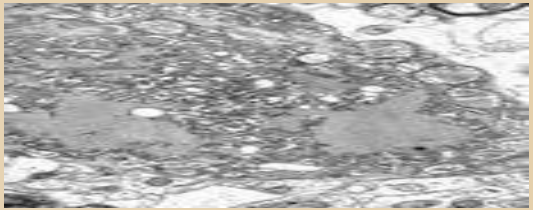

- Включає анамнез;
- Клінічні прояви;
- Лабораторні дослідження зрізів головного мозку — виявлення тілець Бабиша-Негрі.

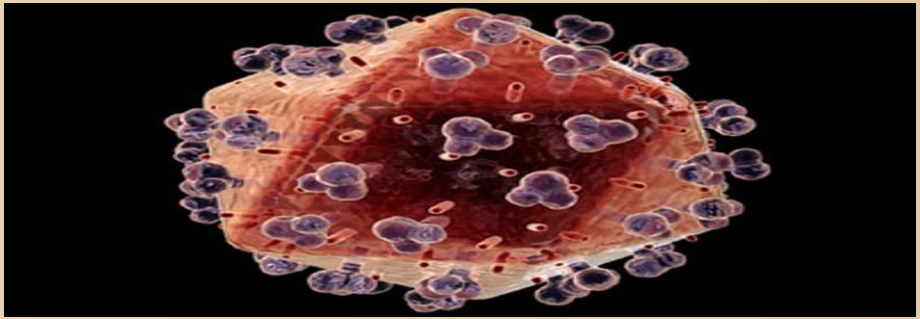

Лікування

- Ізоляція хворого;
- Фіксація хворого;
- Призначення препаратів, що полегшують страждання хворого (заспокійливі, снодійні, протисудорожні).

Профілактика

- Включає знищення бродячих тварин;
- Щеплення домашніх тварин;
- Люди, покусані або ослинені хворими або невідомими тваринами, підлягають екстреній профілактиці:

рану промивають водно-мильним розчином під цівкою води, а потім проводиться щеплення живою антирабічною вакциною та антирабічним гамаглобуліном проводиться в 0, 3, 7, 14, 30, 90 дні.

При укусах в голову, шию, фаланги пальців, паралельно з вакциною вводять імуноглобулін.

- Після щеплення хворий повинен перебувати під наглядом лікаря не менше 2 годин.

Використана література

- Інфекційні хвороби: М. Б. Тітов, Б. А. Герасун, Л. Ю. Шевченко та ін.

Дякую за увагу!!!